

Lijst van afkortingen

ANP	Algemeen Nederlands Persbureau
ARP	Anti-Revolutionaire Partij
ASVA	Algemene Studenten Vereniging Amsterdam
BEB	Buitenlandse Economische Betrekkingen
<i>BHIC</i>	<i>Brabants Historisch Informatie Centrum</i>
BNP	Bruto Nationaal Product
<i>BWN</i>	<i>Biografisch Woordenboek van Nederland</i>
BZ	Buitenlandse Zaken
CAP	Common Agricultural Policy
CBTB	Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond
CDA	Christen Democratisch Appèl
CDU	Christlich-Demokratische Union
CHU	Christelijk-Historische Unie
CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
Coco	Coördinatiecommissie voor Europese integratie- en associatieproblemen
COPA	Comité des Organisations Professionnelles Agricoles
COREPER	Comité des Représentants Permanents
CPG	Centrum voor Parlementaire Geschiedenis
CSU	Christlich-Soziale Union
D66	Democraten 1966
DDR	Duitse Democratische Republiek
DG	Directoraat-Generaal
DGES	Directoraat-Generaal Europese Samenwerking
DNPP	Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen
DS'70	Democratisch-Socialisten 1970

Lijst van afkortingen

Ecofin	Economische Zaken en Financiën
EDG	Europese Defensie Gemeenschap
EEG	Europese Economische Gemeenschap
EER	Europese Economische Ruimte
EFTA	European Free Trade Association
EG	Europese Gemeenschap(pen)
EGKS	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal
EMS	Europees Monetair Stelsel
EMU	Europees Monetaire Unie
EPG	Europese Politieke Gemeenschap
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EUCD	European Union of Christian Democrats
Euratom	Europese Atoom Gemeenschap
EVA	Europese Vrijhandelsassociatie
EVP	Europese Volkspartij
EVVV	Europees Verbond van Vrije Vakverenigingen
EZ	Economische Zaken
FAO	Food and Agriculture Organization
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
GAP	Gemeinsame Agrarpolitik
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
GBVB	Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid
GEORG	Gemeinschaftsorganisation Ruhrkohle
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GV	Gemeenschappelijke Vergadering
HA	Hoge Autoriteit
HBS	Hogereburgerschool
HEK	Handelingen Eerste Kamer der Staten-Generaal
HTK	Handelingen Tweede Kamer der Staten-Generaal
HV	Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid
IFAP	International Federation of Agricultural Producers
IGC	Intergouvernementele Conferentie
INF	Intermediate Nuclear Force
KHA	<i>Keesings Historisch Archief</i>
KNBTB	Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond
KVP	Katholieke Volkspartij
MCB's	Monetaire Compenserende Bedragen

MOE	Midden- en Oost-Europa
MR	Ministerraad
NA	Nationaal Archief
NAA	Nederlands Audiovisueel Archief
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NCB	Noordbrabantse Christelijke Boerenbond
NEH	Nederlandse Economische Hogeschool
NEI	Nouvelles Equipes Internationales
NGO	Non-Gouvernementele Organisatie
<i>NRC</i>	<i>Nieuwe Rotterdamse Courant</i>
NSB	Nationaal-Socialistische Beweging
NSR	Nederlandse Studentenraad
NVB	Nederlandse Volksbeweging
NVV	Nederlands Verbond van Vakverenigingen
OEES	Organisatie voor Europese Economische Samenwerking
PAC	Politique Agricole Commune
PDC	Parlementair Documentatie Centrum
PEP	Progressieve Europese Partij
PES	Partij van Europese Sociaal-democraten
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies
PNEM	Provinciale Noordbrabantse Electriciteits Maatschappij
PPR	Politieke Partij Radikalen
PV	Permanente Vertegenwoordiger
PVDA	Partij van de Arbeid
RKSP	Rooms-Katholieke Staatspartij
SDAP	Sociaal-Democratische Arbeiderspartij
SEP	Samenwerkende Elektriciteits Producenten
SER	Sociaal-Economische Raad
SG	Secretaris-Generaal
SGP	Stabiliteits- en Groei Pact
SPD	Sozialdemokratische Partei Deutschlands
TCR	Tank Cleaning Rotterdam
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNICE	Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe
UNPROFOR	United Nations Protection Force
VARA	Vereniging van Arbeiders Radio-Amateurs
VDB	Vrijzinnig-Democratische Bond

Lijst van afkortingen

VEU	Verdrag betreffende de Europese Unie
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten
VVD	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
VVDM	Vakbond van Dienstplichtige Militairen
VWEU	Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie
WEU	West-Europese Unie
WFP	World Food Program

Chronologisch overzicht Europese integratie

- 1950 Plan-Schuman voor de instelling van een gemeenschappelijk Europees orgaan voor de kolen- en staalsector (9 mei)
- 1951 Ondertekening van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) door België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland. Instelling van de Hoge Autoriteit van de EGKS (18 april)
- 1952 Inwerkingtreding Verdrag tot oprichting van de EGKS (1 augustus)
- 1957 Ondertekening van de Verdragen van Rome tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom). Er komt een Europese Commissie, als dagelijks bestuur van de EEG, en een Euratomcommissie (25 maart)
- 1958 Inwerkingtreding Verdragen van Rome. Start van de Europese Commissie en de Euratomcommissie (1 januari)
- 1965 Verdrag tot instelling van één raad en één commissie van de Europese Gemeenschappen (Fusieverdrag) (8 april)
- 1967 Fusie van EGKS, EEG en Euratom tot Europese Gemeenschappen (EG) (1 juli)
- 1973 Toetreding van Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk tot de EG (1 januari)
- 1979 Invoering van een Europees Monetair Stelsel (EMS) om de wisselkoersen te stabiliseren (13 maart)
- 1979 Rechtstreekse verkiezing van het Europees Parlement (7-10 juni)
- 1981 Griekenland treedt toe tot de EG (1 januari)

- 1986 Portugal en Spanje treden toe tot de EG (1 januari)
- 1986 Ondertekening Europese Akte tot aanpassing van de Verdragen van Rome over interne markt en versoepeling van de besluitvorming (17 en 28 februari)
- 1987 Europese Akte treedt in werking (7 juli)
- 1992 Ondertekening Verdrag van Maastricht, betreffende de Europese Unie (EU) (7 februari)
- 1993 Inwerkingtreding Verdrag van Maastricht. De Europese Unie gaat uit drie pijlers bestaan: economisch beleid, buitenlands en veiligheidsbeleid, en justitie en binnenlandse zaken (1 november)
- 1995 Toetreding van Finland, Oostenrijk en Zweden tot de EU (1 januari)
- 2001 Ondertekening van het Verdrag van Nice (26 februari)
- 2002 Invoering van de euro in twaalf van de vijftien EG-lidstaten (1 januari)
- 2003 Inwerkingtreding Verdrag van Nice tot hervorming van de EU in verband met de uitbreiding van het aantal lidstaten (1 februari)
- 2004 Toetreding van Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechoë (1 mei)
- 2004 Akkoord over het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa (Europese Grondwet) (18 juni)
- 2005 Verwerping van het Grondwettelijk Verdrag in Frankrijk (29 mei) en Nederland (1 juni)
- 2007 Toetreding van Bulgarije en Roemenië (1 januari)
- 2007 Ondertekening Verdrag van Lissabon tot hervorming van de EU, ter vervanging van de verworpen Europese Grondwet (13 december)
- 2009 Ieren stemmen in een tweede referendum alsnog in met het Verdrag van Lissabon (2 oktober)
- 2009 Tsjechische president ondertekent als laatste het Verdrag van Lissabon; ratificatieprocedure in alle 27 lidstaten voltooid (3 november)
- 2009 Inwerkingtreding Verdrag van Lissabon (1 december)

Register van personen

- Aantjes, Willem 209
Aartsen, Jozias van 273, 300, 302
Adenauer, Konrad 12, 50, 51, 99, 101, 126
Agt, Dries van 187, 209, 237
Albeda, Wil 194, 197
Albrecht, Ernst 109
Albright, Madeleine 243
Algera, Jacob 53
Allende, Salvador 136
Almunia, Joaquín 315
Ancona, Hedy d' 273
Andor, László 335
Andriessen, Frans 7, 37, 207-230, 235, 239, 240, 243, 251, 256, 328, 330-335
Andriessen, Jan 207
Armand, Louis 53, 102-104, 107, 108
Ashton, Catharine 32, 330, 331
Attali, Jacques 221

Balkenende, Jan Peter 285, 300, 302, 323
Ballmer, Steve 308, 309
Bangemann, Martin 221, 223
Bank, Jan 95
Barendregt, Nel 191
Barnier, Michael 38
Barre, Raymond 335
Barroso, José Manuel 7, 18, 28, 35-38, 301-305, 315, 316, 323, 326, 328
Beatrix, koningin 213, 298
Beel, Louis 96, 97
Beereboom, Henk 191

Behr, Winrich 49
Bekkers, Rinus 148
Berg, Max van den 274
Berkhouwer, Cees 179
Bernhard, prins 187, 200
Beugel, Ernst van der 41, 43, 46, 61, 67, 68, 103
Beuker, Klaas 187
Beyen, Jan Willem 53, 54, 75
Bidault, Georges 99
Biesheuvel, Barend 150, 152, 161, 170, 178, 179
Blaise, Pieter 77
Blank, Theodor 51
Block, Leo de 110, 155, 156, 158, 159
Blom, Alijda Antonetta 177
Boegner, Jean-Marc 58
Boerma, Addeke 160
Boersma, Jaap 162, 179, 187
Boertien, Kees 179
Boeynants, Paul van den 185
Bolkestein, Frits 7, 32, 60, 261-289, 300, 301, 320, 322, 328, 330-335, 337
Bolkestein, Gerrit 263
Bonino, Emma 331
Bornewasser, Hans 96, 98
Bos, Wouter 314, 315
Bot, Ben 43
Bouwman, Mies 298
Brandt, Willy 192
Brentano, Heinrich von 100

Register van personen

- Brink, Jan van den 45, 48
Brinkhorst, Laurens-Jan 245
Brittan, Leon 221, 229, 239-241, 246, 252, 253
Broek, Hans van den 7, 37, 223, 225, 229, 235-256, 261, 272, 328, 330-336
Brouwer, Sipke 240, 243, 247
Brouwer, Tiemen 179, 182
Brown, Gordon 38
Brugmans, Hendrik 65, 72, 73, 74
Bruijn, Tom de 27
Buitenen, Paul van 21, 303, 304
Burger, Jaap 178, 179, 182
Burghardt, Günther 247
Burke, Dick 190, 199
Bush, George (sr.) 221, 225, 228
Buttiglione, Rocco 302, 304, 305
- Callaghan, James 190, 192
Camus, Albert 210
Carelli, Antonio 106
Charette, Hervé de 248
Chatenet, Pierre 106
Cheysson, Claude 190, 191
Chirac, Jacques 145, 164, 165, 252
Christopher, Warren 247
Churchill, Winston 99
Ciolos, Dacian 38
Claes, Willy 237, 247
Cockfield, Arthur 217, 221, 229, 332
Cohen, Bob 191
Cohn-Bendit, Daniël 285
Cointat, Michel 129, 133
Colijn, Hendrik 71
Colonna di Paliano, Guido 14
Conrad, Yves 106
Coombes, David 21
Coppé, Albert II, 42, 49, 326, 336
Cresson, Edith 21, 253
- Dahrendorf, Ralf 335
Dankert, Piet 184, 245
Daum, Leon II
Davignon, Etienne 190, 191, 196, 199, 202, 216, 217, 229
Day, Catherine 31
- De Clercq, Willy 213, 219, 221
Dehaene, Jean-Luc 37
Dekker, Wisse 215
Del Bo, Rinaldo 85
Delors, Jacques 18-21, 34-37, 208, 214, 215, 217-230, 235, 239-241, 243, 244, 282, 328, 335, 336
Deniau, Jean-François 332
Dewinter, Filip 268
Dijkstal, Hans 272
Dolman, Dick 184
Donner, André 85
Donner, Piet Hein 322
Drees jr., Wim 161
Drees, Willem 45, 48, 52, 53, 68, 76, 77, 96, 124, 264
Duisenberg, Wim 183, 184, 189, 202
Duursma, Steven 191
- Eekelen, Wim van 266, 270
Eindhoven, Louis 70, 72, 73
Eisenhower, Dwight 51
Eppink, Derk-Jan 282, 288
Ertl, Joseph 164
Eschauzier, Henri Frederik 76
Etzel, Frans II, 42, 48-52, 54
- Fentener van Vlissingen, Frits 71
Finet, Paul II, 53, 108
Fischler, Franz 253
Fontaine, Nicole 280
Frattini, Franco 305
Funk, Walter 71
- Gaay Fortman, Wilhelm Friedrich de 188
Gasperi, Alcide de 101
Gates, Bill 308
Gaulle, Charles de 15-17, 79, 83, 85, 105, 106, 110, 129, 131-133, 139, 140
Gazzo, Emanuele 59
Geel, Pieter van 322
Genscher, Hans-Dietrich 225
Giacchero, Enzo II
Giolitti, Antonio 190
Giscard d'Estaing, Valéry 17, 171, 192
Glastra van Loon, Jan 187

- Goes van Naters, Marinus van der 55, 77,
78, 96, 99, 114, 178, 179
- Gorbatsjov, Michail 221, 223, 237
- Graeffe, E. 48
- Grave, Frank de 268
- Groeben, Hans von der 14, 109, 128
- Groote, Paul de 106
- Gucht, Karel De 336
- Gummer, John 226
- Gundelach, Finn Olav 167, 190
- Haenen, Paul 298
- Haferkamp, Willy 190-191, 326, 335
- Hallstein, Walter 13-16, 53, 85, 108, 126-
128, 132, 328, 335, 336
- Havel, Václav 221
- Hedegaard, Connie 333
- Hek, Arie van der 181
- Heldring, Jérôme Louis 223
- Heringa, Bé 128
- Heuvel, Ien van den 181
- Hillery, Patrick 201
- Hills, Carla 225-228
- Hirsch Ballin, Ernst 322
- Hirsch, Étienne 104, 106, 107
- Hirschfeld, Hans Max 44, 45
- Hirsi Ali, Ayaan 300
- Hofstra, Henk 264
- Hogendorp, Gijsbert Karel van 68, 87
- Holter, Catharine ten 210
- Hoop Scheffer, Jaap de 238
- Houten, Hans van 82
- Iliæ, Milja 44
- Italianer, Alexander 31
- Ittersum, G.E. van 79
- Janssen van Raaij, Jim 175
- Jarzembowski, Georg 281
- Jeltsin, Boris 223
- Jenkins, Roy 19, 59, 175, 188-191, 195, 199,
201, 202
- Johannes XXIII, paus 210
- Jong, Piet de 111, 138, 152
- Jørgensen, Anker 192
- Juliana, koningin 187, 200
- Kapteyn, Paul 17, 23, 101
- Kelly, Petra 137
- Kemenade, Jos van 297
- Kinnock, Neil 21, 253
- Kissinger, Henry 221
- Kleffens, Eelco van 86
- Kleisterlee, Cor 178
- Koenen, Jeanette 113
- Kohl, Helmut 20, 37, 213, 214, 222, 228,
229, 244, 245, 247, 252, 279, 328
- Kohnstamm, Max 41, 72, 106, 107, 212,
214, 217
- Kok, Wim 193, 245, 268, 272, 273, 328
- Koster, Hans de 158, 183
- Krekelier, Heinz 104, 106
- Kroes, Neelie 7, 36, 37, 245, 295-323, 327,
328, 330-336
- Kruisinga, Roelof 188
- Kuipers, S. 191
- Kuylaars, A. 151
- Lagendijk, Joost 273, 274, 288
- Lamy, Pascal 219, 227, 274
- Lardinois, Pierre 7, 134, 145-172, 179, 188,
191, 213, 328, 330-335, 337
- Lee, Jaap van der 77
- Legras, Guy 218
- Lehne, Klaus-Heiner 274
- Lemaigen, Robert 335
- Levi Sandri, Lionelli 14
- Lieftinck, Pieter 124, 264
- Lier, Theo van 182
- Linthorst Homan, Hans 7, 65-87, 106,
110, 325
- Lippens, Maurice 313
- List, Gerry van der 267
- Loeff, Jos 109
- Louwes, Herman 68
- Lubbers, Ruud 37, 207, 209, 213, 220,
229, 235, 237, 244, 245, 247, 248, 328
- Luns, Joseph 57, 66, 77, 79-83, 108, 112,
186, 187
- MacMullan, Andrew 327, 328
- MacSharry, Ray 218, 221, 222, 224, 226-
228

Register van personen

- Madigan, Edward 226-228
Majj-Weggen, Hanja 268, 273, 274
Maitland, Donald 113
Major, John 37, 246
Malfatti, Franco Maria 16, 135-137
Malvestiti, Pietro 53, 82, 85, 332
Mansholt, Sicco 7, 13, 14, 17, 37, 53, 56,
74, 75, 85, 103, 106, 108, 109, 111, 113,
119-141, 145, 150, 153-160, 162, 163, 178,
188, 220, 326, 328, 330, 336
Marchais, Georges 135
Margulies, Robert 106
Marijnen, Victor 149
Marín, Manuel 219, 240, 241, 332
Marjolin, Robert 14, 127
Marx, Karl 121, 135, 251
Mayer, René 49, 52, 54
McCreevy, Charlie 315
Medi, Enrico 104, 106, 108
Melkert, Ad 200
Mertens, Gérard 170
Middelhoek, André 21
Middlemas, Keith 216
Mierlo, Hans van 245
Miert, Karel Van 199, 299, 301
Milward, Alan 86
Mioche, Philippe 60
Mitterand, François 20, 37, 215-217
Mollet, Guy 77, 101
Monnet, Jean 11, 12, 28, 41, 42, 45, 46, 48-
53, 61, 72, 75, 102, 104, 106, 124, 212
Monti, Mario 274, 278, 305, 306, 308, 311,
321
Mook, Hubertus Johannes van 96
Mounier, Emmanuel 95
Mozer, Alfred 130, 131, 133, 139, 141
Multatuli (Dekker, Eduard Douwes) 121

Natali, Lorenzo 212, 221, 229, 230
Nazarbajev, Noersoeltan 223
Nederhorst, Gerard 81, 179
Nelissen, Roelof 159, 161, 170
Nijpels, Ed 266, 268, 298
Nixon, Richard 136
Noël, Emile 14, 127
Nord, Hans 85, 270

Ortoli, François-Xavier 17, 163, 190, 194,
195, 198, 199, 216

Paemen, Hugo 226, 227, 229
Papandreou, Vassa 330
Patiijn, Connie 178
Patten, Chris 274
Peeters, Maria 147
Peper, Bram 299
Perez de Cuellar, Javier 221
Petrilli, Guiseppe 127
Pisani, Edgard 139
Ploeg, Sake van der 157
Poidevin, Raymond 56, 60
Pompidou, Georges 17, 110
Postel, Henny 122
Posthumus, Siep 179
Preusker, Victor 51
Priestly, Julian 280
Prodi, Romano 21, 36, 37, 273-277, 284,
285
Pronk, Jan 184, 186, 187

Quay, Jan de 53, 56, 57, 70, 72, 73, 80, 82,
97, 107, 108, 113, 138

Rabot, Georges 128
Reding, Viviane 326, 331
Rey, Jean 14, 16, 109, 127, 133, 135, 328
Richard, Ivor 199
Riel, Harm van 186, 269
Rietkerk, Koos 265
Ritzen, Jo 299
Rochereau, Henri 14
Roelfs, Derk 121
Romme, Carl 56, 93, 95, 96
Romme, Sophie 93
Rompuy, Herman van 35, 323
Rooy, Yvonne van 322, 323
Rosenmüller, Paul 273
Rougemont, Denis de 95
Ruding, Onno 301
Rutten, Charles 67, 79
Ruygers, Geert 70

Samkalden, Ivo 82, 264

- Santer, Jacques 20, 21, 37, 245-247, 252, 253, 328
 Sarkozy, Nicolas 38, 307, 317, 322
 Sassen, Clemens 108
 Sassen, Eugène 113
 Sassen, Maan 7, 82, 93-114, 326, 328, 330-335
 Schaus, Lambert 14
 Schmelzer, Norbert 43, 57, 101, 111, 113, 151, 237
 Schmidt, Helmut 171, 192, 221
 Schouten, Jola 178
 Schröder, Gerhard 276, 279
 Schuijt, Wim 81
 Schuman, Robert 12, 45, 75, 99, 100, 101, 124
 Scrivener, Christiane 330
 Senni, Maria Vittoria 75
 Serrarens, Jos 99
 Simpson, Brian 281
 Smit, Wouter Jan 297, 299
 Smit, Yvo 297, 301
 Solana, Javier 32, 248
 Spaak, Paul-Henri 53, 76, 85, 100, 102
 Spierenburg, Dirk 7, 11, 12, 29, 41-61, 80-82, 87, 103, 104, 108, 112, 325
 Stee, Fons van der 111, 165, 167
 Steenberghe, Max 97
 Steinbrück, Peer 316
 Stemerding, Bram 183-185
 Stikker, Dirk 96
 Stoel, Max van der 113, 179, 183-186, 188
 Storm, Elisabeth 68
 Sutherland, Peter 332, 335
 Swiebel, Joke 274
 Tajani, Antonio 333
 Thatcher, Margaret 212, 213, 215, 220
 Thijn, Ed van 184, 185
 Thorn, Gaston 19, 214, 216, 328
 Tiedeman, Elsbeth 241
 Tindemans, Leo 60
 Toxopeus, Edzo 178
 Trojan, Carlo 31, 213, 218
 Tugendhat, Christopher 190, 191, 194, 197, 199
 Tuijnman, Danny 187, 298
 Udink, Berend 160, 161
 Uri, Pierre 46, 51
 Uyl, Joop den 58, 152, 178, 182-185, 187, 189, 192, 200
 Veerman, Cees 301, 322
 Veil, Simone 175
 Veldkamp, Gerard 111, 162
 Verhage, Bram 170
 Verheugen, Günter 30
 Veringa, Gerard 209, 211
 Verkade, Wim 73
 VerLoren van Themaat, Piet 17, 23, 109
 Verrijn Stuart, Gerard Marius 76
 Vondeling, Anne 178, 181, 188
 Voorhoeve, Joris 266
 Vouel, Raymond 190
 Vredeling, Henk 7, 162, 175-202, 212, 322, 328, 330-335
 Vredeling, Pieter 177
 Vries, Gijs de 270
 Vries, Klaas de 184
 Walesa, Lech 221
 Wallström, Margot 333
 Walsum, Peter van 241, 264
 Wehrer, Albert 48
 Wellenstein, Edmund 85, 105, 107, 212, 228
 Welter, Charles 71
 Wenmackers, Ursula 42
 Westerterp, Tjerk 162, 179
 Wiegel, Hans 209, 265, 267, 269, 297, 298
 Wijffels, Herman 153
 Wijnmaalen, Hans 213
 Wijsenbeek, Florus 270
 Wilders, Geert 307
 Wilhelmina, koningin 95
 Wilson, Harold 190, 192
 Witteveen, Johan 155, 156, 158, 159
 Worms, Louis 55
 Wulf-Mathes, Monika 335
 Zalm, Gerrit 300
 Zijlstra, Jelle 78, 81, 138, 212

Over de auteurs en de redactie

CARLA VAN BAALEN (1958) studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden. In 1986 promoveerde zij op het proefschrift *Paradijs in oorlogstijd? Onderduikers in de Noordoostpolder 1942-1945*. Zij is directeur van het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis, verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen, en hoogleraar Parlementaire Geschiedenis. In 2003 sprak zij haar oratie uit, getiteld *Een rituele dans in de Tweede Kamer? Klagen over kabinetformaties, 1946-2002*. Daarnaast is zij lid van het bestuur van het Montesquieu Instituut.

JOEP BOERBOOM (1973) studeerde Internationale Betrekkingen in Groningen. Hij was onder meer werkzaam bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat, het Europees Parlement en de Europese Commissie. Momenteel is hij teamleider bij de Provincie Overijssel. Hij publiceerde diverse artikelen en boekbesprekingen over politiek-bestuurlijke onderwerpen in onder andere *NRC Handelsblad* en *Internationale Spectator*.

BERT VAN DEN BRAAK (1958) is wetenschappelijk medewerker bij het Parlementair Documentatiecentrum (PDC) van de Universiteit Leiden. Hij studeerde geschiedenis in Leiden en promoveerde in 1998 op een proefschrift over de Eerste Kamer. In zijn dagelijkse werk is hij redacteur van de websites Parlement & Politiek en Europa.nu.

J.W.L. BROUWER (1956) studeerde geschiedenis in Groningen en Parijs (Paris-I, Sorbonne) en promoveerde in Leiden op *Divergences d'intérêts et mauvaises humeurs. La France et les pays du Benelux devant la construction*

européenne, 1942-1950. Hij is als onderzoeker werkzaam bij het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis van de Radboud Universiteit Nijmegen.

ROBIN DE BRUIN (1971) is historicus en bereidt aan de Vrije Universiteit Amsterdam een proefschrift voor over Nederlandse politieke partijen en de Europese integratie. Hij werkt als docent bij de opleidingen Europese Studies en Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam.

ANJO G. HARRYVAN (1957) studeerde geschiedenis en rechtsgeleerdheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Van 1984 tot 1987 was hij onderzoeker aan het Europees Universitair Instituut in Florence, alwaar hij ook zijn proefschrift verdedigde. Sinds 1987 is hij werkzaam bij de Afdeling Internationale Betrekkingen en Internationale Organisatie van de Rijksuniversiteit Groningen. Harryvan doceert en publiceert over Europese samenwerking en integratie en Nederlands buitenlands beleid.

JAN VAN DER HARST (1957) voltooide in 1983 zijn studie geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden. Van 1983 tot 1986 deed hij promotieonderzoek aan het Europees Universitair Instituut in Florence, waar hij in 1988 zijn dissertatie verdedigde. In de jaren 1986-1987 was hij als docent verbonden aan de afdeling European Studies van het University College Cork in Ierland. Sinds 1987 is hij werkzaam bij de Afdeling Internationale Betrekkingen en Internationale Organisatie van de Rijksuniversiteit Groningen. Per 1 juni 2008 is Van der Harst benoemd tot hoogleraar in de Geschiedenis en Theorie van Europese Integratie.

NIENKE HARTEVELD (1983) studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en is thans verbonden aan het Instituut voor Communicatie en Media van de Hanzehogeschool Groningen.

ALEXANDER VAN KESSEL (1968) is historicus. In 2003 promoveerde hij in Nijmegen op het proefschrift *'Ruggen recht, heren!' Hoe de Nederlandse christen-democraten het tegenover hun Duitse geestverwanten aflegden in het debat over het profiel van de Europese Volkspartij.* Sinds 2003 is hij wetenschappelijk medewerker bij het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis van de Radboud Universiteit Nijmegen.

JOHAN VAN MERRIËNBOER (1962) studeerde geschiedenis en Nederlands recht (Europeesrechtelijke richting) aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Hij

promoveerde in 2006 op *Sicco Mansholt, een biografie*. Sinds 1990 is hij lid van de wetenschappelijke staf van het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis van de Radboud Universiteit Nijmegen.

MARI SMITS (1961) studeerde geschiedenis aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. In 1996 promoveerde hij daar op *Boeren met beleid. Honderd jaar Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond, 1896-1996*. Sinds 2001 is hij verbonden aan het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING), waar hij onderzoek verricht naar de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking en de Europese integratie.

GERRIT VOERMAN (1957) is historicus en directeur van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen. In 2001 promoveerde hij op *De meridiaan van Moskou. De CPN en de Communistische Internationale (1919-1930)*. Hij redigeert het *Jaarboek* van het DNPP en publiceert veelvuldig over politieke partijen. Hij maakt deel uit van het bestuur van het Montesquieu Instituut en van het Kossmann Instituut, het Centrum voor Politiek van de Rijksuniversiteit Groningen.

JAN WERTS is, met een onderbreking toen hij gedurende zes jaar in Washington DC werkte, sedert 1975 EU-correspondent te Brussel voor uiteenlopende media. Hij promoveerde in 1991 cum laude op *The European Council*. Onlangs verscheen bij John Harper Publishing in Londen daarvan de herziene versie. Werts kreeg in 2001 de Europese Persprijs. Hij doceerde van 1996 tot 2004 Europese Politiek aan de Hogeschool Utrecht en is lid van de Wetenschappelijke Raad van het Montesquieu Instituut.

In 2008 startten Uitgeverij Boom en het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen van de Rijksuniversiteit Groningen een reek publicaties over de Nederlandse politiek. Tot dusverre zijn verschenen:

1. Patrick van Schie en Gerrit Voerman (red.), *Zestig jaar VVD*, Amsterdam, 2008.
2. Marcel ten Hooven en Ron de Jong, *Geschiedenis van de Christelijk-Historische Unie, 1908-1980*, Amsterdam, 2008.
3. Gerrit Voerman en Nelleke van de Walle, *Met het oog op Europa. Affiches voor de Europese verkiezingen, 1979-2009*, Amsterdam, 2009 (in samenwerking met het Montesquieu Instituut).
4. Joop Hippe en Gerrit Voerman (red.), *Van de marge tot de macht. De ChristenUnie 2000-2010*, Amsterdam, 2010.
5. Gerrit Voerman, Bert van den Braak en Carla van Baalen (red.), *De Nederlandse eurocommissarissen*, Amsterdam, 2010 (in samenwerking met het Montesquieu Instituut).

In voorbereiding zijn bundels over het CDA en GroenLinks, en een monografie over de opstelling van de Nederlandse politieke partijen ten aanzien van de Europese integratie.

De Europese Commissie heeft in iedere lidstaat één of meer vertegenwoordigingen. De Vertegenwoordiging in Nederland is gevestigd in Den Haag. Haar hoofdtaak is het publiek te informeren over de werking en het beleid van de Europese Unie.

bezoekadres: Mauritskade 35, 2514 HD Den Haag
postadres: Postbus 30465, 2500 GL Den Haag
website: ec.europa.eu/nederland/index_nl.htm